

GAZET'Ă TRANSILVANIEI.

Gazet'ă esce de 2 ori: Mercuria și Duminec'ă, Fieca una data pe săptămână. — Pretului: pe 1 anu 10 fl. pe 1/4 8 fl v.a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s'eu 40 doideceni, or 8 galbini mon. sunătoră. Se prenumera la postele c. r., și pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s'eu mici inserate se ceru 8 cr. Tacs'ă timbrala e 30 cr. de fiacare publicare. Fara depunerea acestui pretiu înainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 64.

Brasiovu, 21/9 Augustu 1864.

Anulu XXVII.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Festivulu poporeloru M. Austriace.

Brasiovu 19 Augustu. Diu'a nascerei Maiestatei S'ale cesaro-regie apostolice pré **Inaltiatului Nostru Imperatoru si Mare Principe** se serbà eri cu t'ota pietatea si solenitatea. Importanti'a dilei ac'esteia pentru totu imperiulu f'ù si a-ci la noi prenumeriata desu de dimin'etia cu desiertari de tunuri si cu intonarea imnului popularu din partea bandei regimentului 5 de ulani c. Wallmoden, care si pres'er'a o straformase intr'unu festivulu popularu. La 8 se celebrà cultu Dumnediescu in t'ote besericele romane, unde o mare multime de poporu indreptà rogatiuni ca tra ceriu pentru indelung'a sanatate si fericire a pré bunului nostru Domnitoriu. La 9 se serbà ac'est'a di in beseric'a evangelico-luterane.

La 10 ore t'ote oficiaturile civile si militare 'si intrunira voturile sale in beseric'a romano-catolica, unde servitiulu divin f'ù solemnizatu cu mai multe salve desiertate din partea garnis'onei ce esi in parada inaintea besericei, ér' la finitu se cantà imnulu popularu de totu numerosulu publicu, care inaltia rogatiuni la ceriu pentru prosperitatea vietiei Maiestatei Sale. La am'ediu corpulu oficeriloru in fronte domnulu gen.-maioru cav. de Medl dede una dinea inaltiandu toaste pentru pré gratiosulu nostru imperatu. Magistratulu darui garnis'onei 100 fl. spre impartire la feciori.

Valcele (Elöpatak) 19 Augustu. Eri se serbà aici diu'a nascerei Maiestatei Sale c. r. apostolice pré **Inaltiatului Nostru Imperatoriu si Mare Principe** cu t'ota pietatea si devotiunea. Deman'etia f'ù anuntiata cu desiertare de pive si cantarea imnului popularu prin band'a musicala. La 8 ore Ecs. S'a metropolitulu nostru Alexandru St.-Siulutiu in capulu ospetiloru dela bai, intre cari si dn. cons. de curte Demetriu Moldovanu etc., mersera la capel'a romanocatolica, unde se celebrà mis'a pentru indelung'a vietia a Domnitorului. De a-ci impartiandu Ecs. S'a metropolitulu ajut'ore la t'ota pauperimea se dusera cu totii la beseric'a roman'esca res., unde asemenea se intr'unira rogatiunile tuturoru, cerundu pré Inaltului Domnitoriu si intregi Case domnit'orie una indelunga prosperare si ferire de ori-ce pericole.

La am'ediu dede Esc. S'a dn. metropolitu una m'esa diplomatica in on'orea dilei ac'esteia, la care redicà primulu toastu pentru Maiestatea S'a, pré Inalt'a familia imperat'esca si t'ota Cas'a Domnit'ore austriaca, pentru-cà neciodata se nu incetese a fi domnit'oria glorio'sa blandului sceptru alu Austriei, care toastu f'ù urmatu de toti ospetii cu repetite vivate.

In 20 pornesce Ecs. S'a la scaldele din Kovászna, de unde pe la inceputulu lui Septemvrie se va reint'orce la dieta pana a nu-i se implini terminulu concesiei.

Totu acolo a pornitu si Il. S'a dn. consiliariu de curte Demetriu Moldovanu cu famili'a, dupa ce fac'use unu opu crescinescu, cu midiolocirea unei colecte pentru beseric'a romana res. din Deva. —

Dela dieta.

Siedinti'a din 13 Augustu. Inainte de a se trece la ordinea dilei dep. G. Manu 'si aret'ă dorerea pentru absentia multoru deputati, dintre-cari unii p'ote fara concessiune, din care cauza r'oga pe presidiu a pune capetu la ac'esteia necuviintie si nepasari, si presiedintele se dechiarà, ca de aici escusele netemeinice le va tractà dupa regulamentul dietalu. Dupa ac'est'a ep. Fagarasi predece érasiu o petitiune a comunei maghiare Petek, care nu vré se fia incorporata cu Sabiulu ci cu Odorheiulu, si se indrum'esa la comisiunea respectiva. Reg. Constantinu Ioanu primesce concessiune pe 6 septemani. De a-ci se cetesce tramisulu prin r. comisariu

proiectu de lege

despre modulu in care sunt a se alege prin diet'a Marelu Principatu alu Transilvaniei deputatii la senatulu imperialu.

Modulu alegerei celoru douedeci si siese de membri, cari in intielesulu §-lui 6 alu legi fundamentale despre representatiunea imperiului din 26 Fauru 1861 sunt a se tramite in cas'a deputatiloru a senatulu imperialu pentru Marele Principatu alu Transilvaniei se statoresce in umat'orele:

§ 1. Din cele optu despartiaminte in cari se imparte diet'a dupa § 17 alu regulamentulu de trebi spre prevederea mai usiora a agendelor sale, va alege despartiamentulu antaiu si alu doilea cate patru, despartiamentulu alu treilea, patrulea, cincilea si siéselea, cate trei, alu siéptelea si optulea laolalta siése membri din medioloculu tuturoru membriloru dietei prin majoritatea absoluta de voturi.

§ 2. Candu inse intr'unu despartiamentu s'eu mai multe s'aru aflà de facia atati membri, cati sunt necesarii in intielesulu §-lui 33 alu regulamentulu de trebi spre a poté enuncia' conclusu, s'eu candu veri unu despartiamentu s'eu altulu n'ar' poté ori n'ar' voi a intreprinde ac'este alegeri din alt'a careva cauza, atunci acelu numeru de membri, care érá se se aléga altucum prin unu atare despartiamentu pentru cas'a deputatiloru a senatulu imperialu, se va alege de inse 'si diet'a din medioloculu tuturoru membriloru dietei prin majoritatea absoluta a voturiloru aceloru membri dietali, cari iau parte la ac'esta alegere.

§ 3. Legea ac'est'a intra in activitate din diu'a publicarei ei.

Acestu proiectu de lege se concrede unui comitetu alesu cate 2 din unu desp. si pentru desp. 3 si 6 din intrég'a casa spre preconsultare.

De a-ci se desbatura §-ii dela 38 pana la 54 si lasanduse numai §-lu 45 afara, se primira ceialalti cu pucine modificatiuni.

In siedintiele din 16, 17 se pertractara §§-ii pana la 70, cum vomu vedé, si in cea din 19 Augustu pana la § 73. Presied. si face cunoscutu ca adi la 5 ore vá tiené sied. comit. pentru a VIII propos. r., mane la 9 ore comit. pentru a III prop., impartirea tieriei, si la 4 1/2 ore pentru legea de a tramite la senatulu imperialu sub presiedintia v.-presied. Alduleanu. Lururile se intetiescu.

Brasiovu, 16 Augustu n. Victori'a. Sub acésta firma se infintia si in Transilvani'a pre longa concesione mai 'nalta o societate asecuratore in contra focului cu unu capitalu de trei milioane fiorini v. a., care se aduna prin vendiare de actii in valóre de cate una miie (1000) fl. v. a. Resiedinti'a comitetului acelei societati este Clusiulu. Comitulu e compusu din 16 membrii, intre carii vedemu pe baronulu Ioanu Bornemissza, conte Ioanu Rhedey, conte Iuliu Schweinitz, bar. Sigismundu Szentkeresztii, eara ceilalti sunt mai toti negutiatori. Presiedintele societatii este bar. Ludovicu Iozsika, vice-presied. parochulu evang. Georgie Hintz, casierulu M. Kiss, secretariu I. Tomka, avocatulu societatii (cá amplotiatu) C. Tompa.

Era in adeveru de cea mai neaparata trebuintia pentru cá se se destepete odata si ardelenii si se 'si infintiese pe sam'a loru unu asemenea institutu asecuratoru in contra focului, carele tocma si in anii mai dincóce au consumatu starea ei averea dela multe mii de locuitori. Scimu noi pré bine, ca din o mare fatalitate spiritulu de asociatiune si de intreprindere lipsesce mai cu totul la ardeleni; scimu si aceea, ca mai multi ardeleni vedienduse pacaliti prin unele intreprinderi reu precalculate si ametite, au caditu ei insii in descuragiu, au descuragiatu si pre altii cu esemplulu loru. Aici inse nu se cuvine necidecum a trece din vedere, ca societatea Victori'a e fundata dupa modelulu celor mai stralucite societati asecuratore si ca ea sta totuodata sub control'a regimului. Preste acésta mai avemu si alte cuvinte mari de a recomanda acea societate toturoru locuitoriloru Transilvaniei fara nici o diferentia de clase. Pana acum inca se asecurara multi ardeleni in contra focului, inse unde? Pre la societatile din afara. Cu modulu acesta esu in fiacare anu sute de mii din tíera. Societatea Victori'a e destinata cá premiile sale capitalisate se se dè cu ipoteca totu aici in tíera, se se scontese si politie negutiatoresci sigure, prevediute cu giruri respectavere. Prin acésta voru veni capitaluri noua in circulatiune in acésta patria, in care capitalurile sunt asia rare si asia scumpe.

Domniloru, societatile asecuratore au produsu in alte tieri minuni de prosperitate si indestulare. Asemenea societati si casele de pastratu asigura viitorulu la milioane de ómeni. In Prusi'a de es. sunt 55 societati asecuratore in contra focului; in monarchi'a Austriei inca sunt, inse numai 15, din care numai trei se vinu pe Ungari'a si Croati'a. In Germani'a tóta 'nainte cu 12 ani erau asecurate averi omenesci de 1050 milioane fiorini, ér' astadi totu in Germani'a sumele asecurate se suie pana la cifr'a colosala de 25 mii de milioane (25 miliarde). Se afla mai multe familii, care isi asigura pana si mobiliile din locuintia si chiaru vestmintele pe care le pórtá.

Preste pucinu se voru publica si statutele societatii Victori'a in tóte trei limbile, candu apoi cititorulu se va informa si mai de aprópe despre insusirile acelei societati. Pana atunci inca recomandamu impartasirea la fundarea ei prin luare de actii, din a caroru valóre la inceputu se platesce numai 30%.

Blasiu 20 Iuliu. Inchiaenduse anulu scol. 1863/4 ve trametu dóne tabele statistice despre gimnasiulu de aici rogandu ve, cá se le dati la lumina:

Clasele:	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.)*	Suma
inmatriculati:	99	77	68	54	69	52	54	48	521
de intre care									
uniti:	84	61	53	48	61	47	46	41	441
neuniti:	15	16	15	6	7	5	8	7	79
calvinu:	—	—	—	—	1	—	—	—	1
E s a m i n a t i									
in sem. II:	97	71	64	47	62	45	46	47	479
se promovésa	71	50	50	33	43	34	40	47	368
A u s e f a c a e c s a m é d e									
repefitiune:	4	4	—	—	5	2	—	—	15
remánu repet.	22	17	14	14	14	9	6	—	96
stipendiati:	1	4	2	3	7	5	7	3	32
I n a n u l u 1862/3									
au fostu:	89	68	55	72	58	55	44	38	479

Din acesta tabela se vede a) cumca in estu anu cu 42 s'au inmatriculata mai multi, de catu in anulu precedente 1862/3. — b) cumca 96, (eventualu preste 100) scolari au se remana repetenti, fora de cautare au clasa generala „pri-

*) Stramutamu rubricile, dupa cum se potu publica mai usioru.
Red.

ma" séu „secunda“. c) cumca stipendiati au fostu numai 32, si a nume 2 au trasu stipendia Kleiniene à 126 fl. v. a.

1	„	„	Ramontianu	„	60	„	„
2	„	„	Bobiane	„	52	„	50 cr.
18	„	„	Naseudiane	„	30—80	„	fl.
1	„	„	dela Assoc.	„	50	„	fl.
8	„	„	Rudolfiane	„	10—30	„	fl. cesteá

din urma fundate si impartite de Eppulu si capitulu Lugosienu. Afora de aceea vreo 6 insi au fostu ajutati de comitetulu din Gherl'a, cu ajutoria merunte. Asiadara preste totu numai 38 scolari de intru acestu gimnasiu au fostu impartesiti cu ajutoria din fundatiuni, funduri private, au colecte, — numeru forte micu acest'a in alaturare cu cifr'a de 521, si micu va fi elu, déca 'lu vomu alaturá ou multimea de scolari lipsiti in gradulu celu mai mare, asia catu vene se te miri, din ce 'si sustienu viet'a in osa, ca de carti si altele nu mai amentescu.

Din cele de mai susu se vede si aceea, cumca ajutoriale specificate mai diumetate suntu pentru celi nascuti in capitatululu Naseudulu, o parte érasu pentru celu din dieces'a Lugosiulu. Éra ajutoriulu, ce cu mana larga se impartia ódineora din Blasiu, sunt 16 ani, de candu a incetatu cu totulu.

E cunoscutu, cumca din tempurile Eppulu Maioru si pana in 1848 in Blasiu 200 scolari capetau pane preste totu anulu. Fundatiunea acést'a se facuse sub eppulu amentitu, a sia catu bunulu episcopescu, apoi monastirea si a 3-a seminariulu se dè fiacare cate 200 cubule de granu, preste totu 600 cubule, din cari se cocea pane de ajunsu pre 300 dile pentru 200 scolari.

Multi romani, ce astadi ocupa locuri insemnate, neciodata nu ar' fi trecut preste pragulu scólei, de nu s'ar' fi ajutat prin beneficiulu acesta. De a-ci subtragerea panii dupa 1848 a datu ansa la multe imputari si invinuiri, dupa a mea parere, in partea loru cea mai mare chiaru nemeritate.

Pentru-ca episcopi'a a pierdutu forte multu din veniturile, ce trasesera eppii dinainte de 48, asia catu bunulu ei desfacandu-se de totu de alu monastirei, nu sciu, fire-ar' de ajunsu spre a sustiené vedi'a unui archiereu acumu reinaltiatu la demnitatea de metropolitu. Éra monastirea pentru alodiale si regalile ce iau remasu, dela 1855 capeta arenda netto numai 1400 fl. Din sumusior'a acést'a necumu se fia fostu in stare de a da cubule de granu pentru scolari, dara nici profesorii nu ar' fi potutu se 'i tiena.

Ci acum, dupa ce decimele, funtan'a principale a venituriloru monastiresci, s'au limpeditu, se spereza, cum ca monastirea nu preste multu tempu va fi in pusetiune de a 'si poté impleni detori'a facia cu scolarii lipsiti, — de a-si impleni detori'a dicu, carea jace asupr'a ei nu numai sub titulu amentitei fundatiuni facute pre tempulu eppulu Maioru, oi si mai multu in poterea diplomei fundatiunali date de fericitulu imperatu Carolu VI. —

Ci se ne intorcemu la firulu, de unde ne amu deparatatu. Dupa nascere 520 scolari au fostu romani, 1 magiaru. Éra dupa etate au fostu

Clasea:	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.
Scolari de 10 ani	1	—	—	—	—	—	—	—
„ „ 11 „	3	—	—	—	—	—	—	—
„ „ 12 „	6	2	—	—	—	—	—	—
„ „ 13 „	21	4	—	—	—	—	—	—
„ „ 14 „	13	8	6	—	—	—	—	—
„ „ 15 „	17	20	5	4	1	—	—	—
„ „ 16 „	24	12	16	10	13	1	—	—
„ „ 17 „	8	12	12	16	11	3	—	2
„ „ 18 „	2	13	21	10	22	9	8	3
„ „ 19 „	2	4	2	3	7	14	12	4
„ „ 20 „	1	—	5	7	12	14	12	6
„ „ 21 „	1	1	1	3	1	9	10	8
„ „ 22 „	—	1	—	1	1	2	6	16
„ „ 23 „	—	—	—	—	1	—	5	5
„ „ 24 „	—	—	—	—	—	—	1	3
„ „ 25 „	—	—	—	—	—	—	—	1

Resulta etatea midiulocia in clasa I aprópe 15 ani; cl. II preste 16 ani; cl. III 17 ani; cl. IV 17½ ani; cl. V preste 18 ani; cl. VI 19 si mai diumetate; cl. VII preste 20; cl. VIII preste 21 ani.

Observare. Etatea este cea plenita, inainte de ce scolariulu a intratu in clasa respectiva, si aceea inca semnata dupa marturisirea de buna volia a scolariulu, au parentiloru lui. Aceste marturisiri de comunu sunt dupa adeveru, se dau inse si casuri, candu scolariulu se spune mai

teneru, de cumu-i; mai batranu, nu sciu se se fia spusu neci unulu.

Din acesta tabela se vede, cumca ómenii nostri preste totu 'si dau copiei la scóla lamu tardiu. Asia de esemplu pentru clasa prima etatea mediulocia s'ar' cadé se fia 10 multu 12, pre candu ea la noi este 15 adeca dereptu cu 5 (séu 3) ani mai susu, de cum s'ar' cadé. Diferinti'a acést'a este o insemnata pierdere pentru vietia, póte, si cu respectu la inaintarea scolariului in studia daunosa. —

— Ternavele s'au versatu acum de repetite ori. Ce esirile urmate dupa cea de antaiu nu au mai avutu de a face daune, pentru-ca cea de antaiu esundare meturase totu din dealu in dealu. Numai de 2—3 dile nu avuramu ploia, ce si acum este totu rece. Cucuruzele s'au intardiatu fórté, abia de 2 palme si tiepa spicu. Granele, cari intr'alti ani pre tempulu acést'a erau adunate in siuri, nu vreau se se cóca. Spiculu loru, pre unde nu sunt cadiute si batucite in pamentu, e raritu. Fenu pana acum neme nu a potutu face. Economii sunt fórté ingrigiati. Se temu de unu anu de celi mai rei.

— u.

UNGARIA. Din „Conc.“ (Premia literariu) „Umoristulu“, ni aduce o scire seriósa. Dlu Ioane Vasiu a resolutu 20 fl. v. a. de premiu pentru cea mai buna poesia umoristica séu satirica, ce va aparé in triluniulu curinte Iul. — Sept. alu „Umoristului.“ Operatulu ilu va judecà o comisiune de 3 membri. Noi recomandamu acestu „Umoristu“ caldurosei imbraciosari a on. publicu.

Correspondentele (M.) din Bucuresci alu lui „Wanderer“, cu datulu 29 Iuliu impartesiesce, ca negociatiunile intre guvernulu Romaniei si consululu generale austriacu, se estiudu nu numai asupr'a cestiunii de imbinare a liniei calii ferate, ci si asupra altoru cestiuni de comunicatiune. Anume conventiunea postale, care se tragana de doi ani de dile (!) fara a deveni la unu resultatu, apoi regularea relatiunilor comerciali. In privinti'a acestui punctu dice coresp. ca: nu prin tratatu comerciale, ce Austri'a conservativa nu vre se incheia cu unu statu vasalu; dar' in catu tratatele generali inchiate ou Pórt'a otom. nu sunt de ajunsu pentru relatiunile de acolo, guv. austr. vre a le supleni prin o regulare a marginiloru. In fine are se se deslege si cestiunea regularii Dunarii la cataracte. Aici inca nu se invoiescu guvernele respective, ca-ce pre candu Austri'a voiesce efeptuirea proieptulu de a se incunjiurà cataracte prin cladirea unui canalu pe malulu serbescu, Romani'a mai vre a primi cel'altu proieptu de a se sparge stancele cataractei, cá se nu se mai impedece navigatiunea. Ar' fi de doritu ca guvernulu nostru luandu in consideratiune inaintarea comunicatiunii si a comerciului intre aceste dóua state vecine si prosperarea supusiloru de ambe partile, se puna de o parte tóte prejudetiele provenitóriu din slendrianulu celu vechiu, si se intinda mana amica spre deslegarea a celoru cestiuni de mare insemnate. Austriei, ca potere mare européna, neci de catu nu-i poté derogá de va inchià tractate cu Romani'a, precum nu iau derogatu de felu la anulu 1830, candu inohiase unu tractatu cu Moldavi'a, precum n'au derogatu Angliei in secl. alu XVII.

SLAVONIA. Carlovitiu. Scrisórea dechiaratória si legitimatória a deputaliloru romani la congresulu iliricu-nationale din Carlovitiu catra Ilustritatea S'a dlu generariu si comisariu imperatescu Iosifu br. Philipovich de Philippsburg spune asia:

Ilustrissimé Dle generariu, imp. r. comisariu alu congresului!

Umilitu suscriii deputati alesi, precum se vede din oredentiunile predate la locul cuvenitu, din partea poporatiunei romane si a clerului romanu din diecesele Aradu, Temisiór'a si Versietiu, la congresulu nationale iliricu conchiamatu din orenduél'a pré 'nalta pre diu'a de astadi pentru alegerea archi-episcopulu si metropolitulu de Carlovitiu, — ne tienemu de cea mai santa detorintia, a dechiará prin acést'a in tóta supunerea, cumca noi,

considerandu, ca s. beserica ort.-orient. dupa fiinti'a ei esterna — e beserica nationale, si ca ei — fiindu ca chiamata in urm'a determinatiuniloru pré 'nalte, de a conduce cultur'a poporulu si instructiunea publica, caracterulu nationalu, daca va ca se corespundia misiunei sale inalte, nu e iertatu si nu póte se-i lipsésca;

considerandu, ca ierarchi'a de Carlovitiu, cá metropolia séu cá patriarchatu, dupa privilegiile serbesci si mai cu séma dupa caracterulu ei inherente istoricu si facticu — e una adeverata ierarchia serbesca nationale, si dupa dorinti'a comu-

na in multe moduri expresa si interesele intetitorie ale natiunei serbesci, trebue se remana curatu nationale serbesca;

considerandu, ca scaunulu metropolitanu nationalu serbescu, dupa canonele besericesci, pre dreptu si dupa conveninta, nu e iertatu si nu se póte inlocui, de catu numai prin reprezentantii alesi ai natiunei serbesci si cu individi apti de natiunalitatea acést'a, si ori-ce incurgere straina taie in dereptulu nationalu si in interesele natiunei serbesci;

considerandu, ca poporatiunea romana din cele trei diecese ort.-orient. Aradu, Temisiór'a si Versietiu, care numera unu milionu de suflete si care singura face cu multu mai multu de catu una diumetate din intréga poporatiunea ort. a celoru optu diecese, ce se tienu de congresulu iliricu, — de si are acelasi simbolu alu credintiei cu serbii, si dupa acést'a, precum si in urm'a mai multoru relatiuni reciproce, de si are mai multe puncte de atingere mai de aprópe si acelesi interese cu natiunea serbesca, totu-si nu se tiene neci de catu de beserica nationale serbesca, si nu tinde dupa interese de cultura si desvoltare nationale serbesci, ci din contr'a posede beserica sa propria, romana nationale dupa fiinti'a-i esterna cu totulu deosebita, si cultur'a si desvoltarea voiesce si trebue se si o mediulocésca naturaluminte precum si in spiritulu besericeci sale, in limb'a s'a propria romana cu totulu deosebita de cea serbesca, spre scopulu acest'a inse ierarchi'a serbesca nationale, dupa insusirea, destinatiunea si practica ei comprobare de pan' acum, neci de catu nu póte corespunde;

considerandu, ca romanii gr.-or. din monarchi'a preste totu, si cei din Banatu in specie, s'au incorporatu la ierarchi'a serbesca nationale de Carlovitiu, precum se scie, numai in modu necanonicu prin poterea lumésca, la intetirea evenimentelor de pe la casutulu seclului 17 si inceputulu secl. 18, de buna séma numai cu intentiune nobile pré 'nalta, adeca spre folosulu si prosperarea ambeloru natiuni, care incorporare inse in decursulu temporiloru, abstragundu dela firea-i necanonica, s'a desvoltatu si aretatu fórté nefolositória, ba de comunu periculósa;

considerandu, ca scopulu ierarchiei besericesci de Carlovitiu, neci de catu nu póte stá in periclitarea si debilitarea ortodocsiei prin impedecarea instructiunei romane poporali, a progresulu romaniloru, a luminarei si civilizatiunei poporulu romanu peste totu; ierarchi'a nationale serbesca inse a sierbitu scopulu acesui-a pan' acum'a in una mesura ce s'a facutu de proverbii, spre celu mai mare necasu si spre necomputabil'a scadere a ambeloru natiuni si a besericeci loru comune;

considerandu, ca chiaru din respectulu abnormitatiloru si inconvenientelor acestoru triste, ce neodinescu conscientia fiacarui credintiosu, natiunea romana din tóte partile monarchiei, la tóte ocaziunile ce i se oferiru, in parte si tóta, precum in a. 1850 dieces'a Aradului prin sinodulu diecesanu tienu atunci, apoi dieces'a Transilvania prin repetite sinode diecesane, regimentulu banatianu rom. de grăntia in a. 1851 prin tóte comunele lui, in fine si mai cu séma dupa esirea din vietia a S. S. patriarchulu serb. Iosifu br. de Rajacic in primaver'a a. 1862, prin una deputatiune numerosa si vediuta cu cei doi episcopi din Transilvani'a si din Aradu in frunte; — se rógá pré umilitu de Maiestatea S'a c. r. apostolica pentru pré gratiosa ajutorare prin restaurarea metropoliei de demultu, romane nationale, si aceste rogaminti pré umilite se afla inca in pertratate si-si astepta resolvarea finale;

considerandu ca Maiestatea S'a c. r. apost. pré gratiosulu nostru domnu si rege, s'a induratu pré parentiesce in pré 'nalta scrisóre de mana din 27 Sept. 1860 in urm'a petitiunei predate in acésta dereptiune de catra cei trei consiliari imp. estr. din Banatu, Bucovin'a si Transilvani'a a asigurá, ca pré 'naltu acél'a si, nu e neaplecatu la redicarea unei metropolie romane ort.-orientale; ér' in pré 'nalt'a scrisóre de mana din 25 Iuniu 1863 indreptata catra Esc. S'a dn. ministru si cancelariu de curte, conte Nádasdy, s'a induratu a dechiará in cestiunea acést'a mai determinatu, ca intentiunea pré 'naltu acloia-si e „de a se redicà pentru romanii besericeci gr.-ne-unite, una metropolia de sine statatoria, coordinata cu cea serbesca;“

(Va urmá).

Reformele politice in Principatele Unite.

(Capetu).

Inse ce mai atata in susu si in josu: Candu Pórt'a otomana ar' perde cateva batalii mari, precum i s'a mai intemplatu adesea, candu ea constrinsa in interesulu conservarii

proprie si alu pastrarii provinciiloru sale de preste Dunare ar' stipula in tractatulu de pace, ca invingatorulu se ocupe si se tiena pe sam'a sa tiér'a romanésca si Moldova? In asemenea casu actulu aditionalu din 1864 ratificatu de poterile europene in partea din alini'a susu citata obléga pe natiunea moldavo-romanésca a se supune conditiuniloru tractatului incheiatu de Pórt'a otomana cu puterea ce o a batusu pre ea, a renuncia cu totulu esistintiei sale politico-nationale si toturoru drepturiloru de tieri autonóme, a 'si desfiintia tronulu, domni'a, regimulu seu nationalu si a jura credintia neclatita noului subjugatoru, pentru-ca asia fú vointi'a Europei in a. 1864, pentru-ca ea stipulà curatu si respicatu, cumca tractatele ce se incheie intre Pórt'a si intre celelalte poteri, sunt si remanu oblegatóre pentru Principatele unite.

Intru adeveru, dupa-ce apucà se intre in actulu aditionalu acea clausula, apoi atatu turciloru, catu ei de esemplu rusiloru si altora pré pucinu mai avé se le pase, ca din cate camere se constea legislativ'a romanésca, de cati lei se fia censulu alegatoriloru primari, de cati galbini alu alegatoriloru directi si altele oá acestea.

Din acestea tóte fia-ne iertatu a descoperi prepusurile nóstre, ca desu citat'a clausula se póte privi de catra moldavo-romani cá o sabia a lui Damocles de asupra capetelorulu, cá unu Memento mori scrisu pe parete de asupra patului fiacarui, cá unu Mene, Tekel Fares, carele se se esplice mai multu intru intielesu reu de catu bunu. De parte suntemu noi de a invinii pe cineva si anume pe regimulu Domnului Alecsandru Ioanu pentru-ca si in actulu aditionalu a intratu acea clausula nefericita formulata asia precum o vedemu, din cauza ca noi soimu, cumca astadata necidecum nu se potea altumintrea. N'amu uitatu noi ce lupta si ostená a costatu pe Cresi-care moldavo-romani intre anii 1856 si 1858 pana au midiulocitu recunoscerea tractatelor vechi si citarea lor in conventiunea parisiana. Pricepemu noi de ajunsu ce insémna a restaura drepturi de statu mari, de viétia, inse invecbite, séu mai bine calcate in pitióre, sfasiète cu sabii'a, innecate in balti de sange patrioticu, vëndute inse totuodata si apoi date uitarii pe mai multe generatiuni inainte. Nu ne remasera ascunse neci dificultatile colosale pe care le intimpinase la 1857 si 1858 pana si numirea de Principate unite. Deci noi cu reflexiunile facute pana acum voiramu numai a constata si a-ci starea lucrului, si a trage luarea aminte a generatiuniloru de facia, cá se nu pré bata in pinteni, cá si cum ele n'ar' mai avé pe viitoru alta grija, de catu numai a oheltui veniturile tierii in restatiuri si placeri, a 'si petrece timpulu pretiosu in intrige si cabale gretióse, a crede in jucarii de arme, in locu de a se supune poporulu in tregu la o disciplina apriga, pastrátóre si imultitóre atatu de poterile fisice catu si de cele morale. Noi nu suntemu pesimisti de profesiune, pentru-ca pesimismulu este frate cu desperatiunea si unu pesimistu este bunu numai de a fi privitoru pasivu, ear' altu nimicu, precum observase prea bine unu ilustru barbatu de statu alu Franciei; a incorda inse cineva optimismulu seu atatu de tare, a se lasa jocului fantasiei sale atatu de multu, in catu se sustiena optima fide, ca de es. cineva cu 50 tunuri ar' fi in stare de a reesi intr'o lupta in contra la cinci mii tunuri, asia oeva tienemu a fi nebunia de legatu. In diu'a din 15 Augustu 1714 in care cadise capulu lui Constantinu Brancovénu si ale fiiloru lui prin man'a carnificiloru turci, in acea di disparù si steo'a moldavo-romaniloru, care se afiá mai de multu plecata spre apus; in aceeasi di apuse si autonomi'a dinlaintu si independintia in afara. Evenimintele urmate dupa acea catastrofa au culcatu pe natiune cu totulu la pamentu. Mórtea lui Tudoru Vladimirescu a fostu diu'a re'nvierii ei, inse ce felu de re'nviere? Asemenea invierii lui Lazaru, carele simte viétia in sine, inse nu e in stare de a se desface si descurca din fasielile si giulgiurile in care fúsesse infasiuratu, nu se póte scula dreptu in pitióre dintr'odata, pasiesce numai radiematu pe altulu si impletecindusi pitiórele, ii trebuesce prin urmare timpulu mai indelungatu pana se 'si recastige poterile corespunditóre organismului seu. Intocma se intempla si cu unu statu si poporu decadiutu mai dinainte; cea mai de aprópe si mai strinsa a lui datorintia este a luá tóte mesurile intiepte spre a 'si restaura poterile dinlaintu, ceea-ce neci-decum nu se póte altumintrea, de catu numai prin infintierea de legi salutarie si totuodata prin neconditionat'a supunere a

toturoru la aceleasi; ér' in afara a se sili se traiésca cu tóta lumea in paco si a nu da din partea sa neci macaru oca siune de pretestu (steamatu), pentru-oá unii séu altii se se incalere de densulu!

B.

Cronica esterna.

FRANCI'A. Paris 14 Augustu. In diu'a de s. Maria adica in 15 este datin'a de a se serbá totuodata si diu'a nascerii lui Napoleonu I., pe care Napoleonu III o prefaçò totuodata in serbatóre politica si nationala. In acea di este datin'a de a priimi la curte cá si in diu'a de anulu nou pre tóte auctoritatile mai inalte ale imperiului, eara imperatulu vorbesce cate ceva, la care acum cá si in alti ani lumea ascultá ou cea mai incordata luareaminte, oá si cum ar' vorbi unu oraculu. Intr'aceea catu pentru diu'a de mane multi credu ca nu va avé neci o insemnatate, mai alesu ca dela unu timpu incóce anume locuitorii capitalei nu mai punu temeiu pe cuvintele imperatului asia orbesce cá mai nainte.

SERBI'A. Belgradu 12 Aug. Partit'a ne'ndestulata cu regimulu Knézului Obrenovits fundà in Paris o fóia periodica serbo-francésca, in carea se da facia o multime mare de nelegiuri care se dice cumca s'aru comite in Serbi'a nu numai prin alte auctoritati publice, ci tocma si prin ministeriu, carele isi bate jocu de constitutiunea serbésca. S'a observatu si pana acum, ca asemenea publicatiuni dusmanóse isi avura in Serbi'a si pana acum urmarile lor de turburare si uneori resturnare totala.

In Valcele (Elöpatak) au promis — si au si datu spre nou edificanda biserica romana — urmatorii Domni —	
	galb. fl.
Esc. S'a mitrop. Al. Sterca-Siulatiu in Blasiu	— 10
Ioana Moldovanu-Farkas in Vien'a	1 —
Ioana Moldovanu in Vien'a	— 2
Dr. Basiliu Szabó in Sabiiu	1 —
Theocaruru S. Mantsu in Brasiovu	1 —
G. Sfantig in Focsiani	1 —
Constantinu I. Frianda in Bucuresci	— 5
Diamandi G. Arseniu in Brasiovu	— 5
Constantinu Pantiu in M.-Osiorheiu	— 2
Maria Haggi Iordan in Brasiovu	1 —
Ioanu Leca in Brasiovu	— 10
Nicolae Gaetanu in Vasarheiu	— 2
Opra P. Sfetya in Brasiovu	— 2
I. Herisesou in Bucuresci	1 —
Ecaterina B. Popp in Brasiovu	— 6
Ioanu Panovits in Sibiu	— 2
Ioanu Moga in Elöpatak	— 1
Basiliu P. de Harsianu in Abrudu	— 2
Iosifu Popu in Teaca	— 1
Nicolae Barbu in Clusiu	— 2
Sum'a totala	6 52

Cu vorba siése galbeni imperatesoi si cinci dieci si doi fiorini m. a. oare suma s'a si tramesu cu post'a de astadiu la curatorulu besericei romane in Deva. —

A N U N C I U.

Subscrisulu a coloratu unele esemplare din

Cart'a Transilvaniei de Fetti

dupa impartirea cea nóua politica, proiectata de in. regimn, si le ofere onoratoriloru cititori de diurnale spre mai usiór'a intielegere a pertractariloru, ce voru veni in curundu la desbateri in diet'a transilvana.

1 esemplaru impreuna cu prospectulu tiparitu costa 2 fl. S. Filt sch, tipografu si librariu in Sabiiu.

Cursurile la bursa in 19. Augustu 1864 sta asia :

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 45 ⁵ / ₁₀ cr. v.
Augsburg	—	—	113 " 35 "
London	—	—	113 " 90 "
Imprumutulu nationalu	—	—	80 " 50 "
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	72 " 30 "
Actiile bancului	—	—	780 " — "
" creditului	—	—	197 " 60 "

Obligatii desarcinarii pamentului in 16. Augustu 1864 :
Bani 72-50 — Marfa 72-90